

Wojciech Kalinowski

Prof. dr Kazimierz Malinowski
(1907-1977)

Ochrona Zabytków 31/1 (120), 74-75

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WSPOMNIENIA POŚMIERTNE

PROF. DR KAZIMIERZ MALINOWSKI (1907—1977)

W dniu 5 listopada 1977 r. zmarł w Poznaniu profesor dr Kazimierz Malinowski, historyk sztuki, muzeolog, pedagog, założyciel Ośrodka Dokumentacji Zabytków przy Zarządzie Muzeów i Ochrony Zabytków, wieloletni członek kolegium redakcyjnego „Ochrony Zabytków”, dyrektor Muzeum Narodowego w Poznaniu. Był naukowcem, który, nie zaniedbując pracy badawczej i pedagogicznej, znaczną część swojego niezwykle pracowitego życia poświęcił działalności organizacyjnej dla rozwoju kultury w Polsce Ludowej. Członek Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

Urodził się 28 stycznia 1907 r. w Poznaniu, gdzie w 1925 r. ukończył gimnazjum, a następnie rozpoczął studia uniwersyteckie i w 1933 r. uzyskał stopień doktora filozofii na podstawie pracy *Kościół pojemuicki w Poznaniu*. W latach 1934—1935 przebywał na praktyce muzeologicznej w Paryżu i Wiedniu, po czym objął stanowisko kierownika działu oświatowego w Muzeum Narodowym w Warszawie.

W styczniu 1945 r. został mianowany kustoszem Muzeum Narodowego w Warszawie, gdzie pełnił funkcję kierownika Biura Oświatowego. Od października 1947 r. sprawował obowiązki naczelnika Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu. W 1948 r. objął w tym mieście stanowisko dyrektora Muzeum Narodowego, na którym pozostawał aż do śmierci — z przerwą w latach 1956—1966, kiedy powołany został na stanowisko dyrektora Centralnego Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków, a następnie dyrektora Ośrodka Dokumentacji Zabytków.

Prof. dr Kazimierz Malinowski w okresie kierowania Centralnym Zarządzeniem Muzeów i Ochrony Zabytków był głównym współautorem ustawy *O ochronie dóbr kultury i o muzeach*, która dzięki Jego staraniom uchwalona została przez Sejm w 1962 r. Przykładał wielką wagę do prac dokumentacyjnych w dziedzinie zabytkoznawstwa, muzealnictwa i konserwatorstwa, inicjując wiele cennych opracowań z zakresu bibliografii, ewidencji zabytków, dokumentacji muzealnej, konserwatorskiej itp. Był założycielem Ośrodka Dokumentacji Zabytków, instytucji, która miała prowadzić centralnie prace dokumentacyjne w skali całego kraju, wytyczając kierunki działania na przyszłość. Od chwili utworzenia Ośrodka Dokumentacji Zabytków w 1962 r. aż do 1966 r. pełnił obowiązki jego dyrektora. Od pierwszych lat powojennych prof. dr Kazimierz Malinowski poświęcił się pracy dydaktycznej, najpierw jako adiunkt w Zakładzie Historii Sztuki Uniwersytetu Poznańskiego, następnie jako docent Wydziału Sztuk Pięknych w Toruniu, gdzie przez długie lata był kierownikiem Zakładu Muzealnictwa i Konserwatorstwa, a w latach 1962—1969 dziekanem Wydziału Sztuk Pięknych. W roku 1971 został mianowany profesorem nadzwyczajnym Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu. Był zasłużonym wychowawcą wielu roczników muzeologów i konserwatorów, którzy już dziś piastują poważne stanowiska.

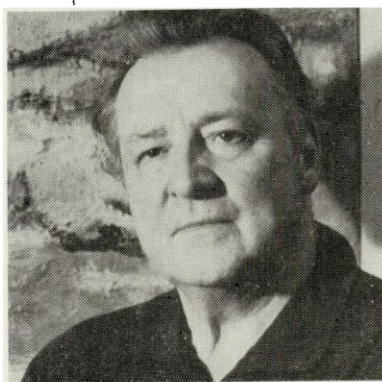
Dużą część swego czasu poświęcał współpracy międzynarodowej, godnie reprezentując naukę polską. Był członkiem i sekretarzem Komitetu Polskiego ICOMOS (Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków), członkiem Komitetu Polskiego ICOM (Międzynarodowej Rady Muzeów) i przewodniczącym Podkomitetu do Spraw Oświatowych ICOM, członkiem Rady Międzynarodowego Centrum ds. Badań nad Konserwacją Dóbr Kultury UNESCO-ICOMOS w Rzymie, członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Sztuki (AICA), członkiem Komitetu do Spraw Dokumentacji ICOMOS w Paryżu, członkiem Kuratorium Międzynarodowej Nagrody za Ochronę Zabytków (Europa Preiss für Denkmalpflege), członkiem Rady Światowej Federacji Przyjaciół Muzeów i in. Nie zaniedbywał przy tym pracy dla kraju, będąc członkiem Rady Programowej do Spraw Ochrony Dóbr Kultury przy Ministrze Kultury i Sztuki, przewodniczącym Rady Naukowej Instytutu Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, członkiem Komitetu Nauk o Sztuce Polskiej Akademii Nauk, członkiem założycielem Towarzystwa Opieki nad Zabytkami, członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, członkiem Stowarzyszenia Historyków Sztuki i wielu innych organizacji i stowarzyszeń. Był też członkiem licznych komitetów redakcyjnych, redaktorem naczelnym „Muzealnictwa” i wielu wydawnictw muzealnych.

Jako dyrektor Muzeum Narodowego w Poznaniu przekształcił je w instytucję o wielkim zasięgu działania, rozwijając konsekwentnie poszczególne działy, podejmując trudne zadania rozbudowy w placówkę dorównującą czołowym muzeom w kraju.

Odnznaczony był krzyżami: Komadorskim, Oficerskim i Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, medalami X-lecia i XXX-lecia PRL, Honorową Odznaką m. Poznania, złotą odznaką „Za Opiekę nad Zabytkami”, Orderem Korony Italii, wyróżniony Nagrodą Państwową II stopnia ministra kultury i sztuki oraz nagrodą ministra nauki, szkolnictwa wyższego i techniki. Był człowiekiem wielkiej pracy, nieustrudzonym dydaktykiem i organizatorem, oddanym całym sercem sprawom kultury polskiej.

Wojciech Kalinowski

ARTYSTA PLASTYK TADEUSZ ROMANOWSKI (1909—1977)

W dniu 26 czerwca 1977 r. zmarł nagle Tadeusz Romanowski, artysta malarz i konserwator, absolwent Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, członek ZPAP, wyróżniony złotą odznaką „Za Opiekę nad Zabytkami”.

Urodził się 25 czerwca 1909 r. w Umiastowie i już jako młody chłopak nawiązał kontakt ze sztuką w szkole im. W. Gersona w Warszawie. Tuż przed drugą wojną światową miał zostać przyjęty do pracowni prof. L. Pękalskiego, prowadzącego wtedy malarstwo ścienne w „Szkole na Powiślu”, lecz zamiar ten przerwała konieczność wypełnienia żołnierskiego obowiązku w kampanii wrześniowej 1939 r. Podjęta w okresie okupacji dorywcza praca i służba w Armii Krajowej nie wpłynęły jednak na zejście z obranej drogi, która zaprowadziła Go do pracowni J. Hulewicza i pogłębiła związki z L. Pękalskim. Po wyzwoleniu wstąpił na ASP w Warszawie, gdzie w 1953 r. uzyskał dyplom z malarstwa w pracowni prof. J. Cybisa, by następnie podjąć studia w dziedzinie konserwacji pod kierunkiem prof. B. Marconiego (do 1955 r.). Zdobyta rozległa wiedza, pogłębiona wyjazdami zagranicznymi, pozwoliła T. Romanowskiemu na uczestniczenie od 1954 r. w pracach związanych z konserwacją malarstwa ściennego w pałacu w Wilanowie, zamku w Oporowie i sgraffitowej dekoracji kamienicy Książąt Mazowieckich w Warszawie.

Urzeczony wspaniałymi zabytkami malarstwa śląskiego, z którymi zapoznał się w 1959 r. przy pracach związanych z konserwacją polichromii kaplicy Mauzoleum Piastów Legnickich w Legnicy, pozostała część swego pracowitego życia poświęcił niemal bez reszty ich ratowaniu. Przy współpracy swego przyjaciela, również konserwatora, R. Bieleckiego uczestniczył w konserwacji wystroju malarzkiego z 1516 r. kościoła w Dobrocinie oraz kościoła parafialnego Św. Stanisława i Wacława w Świdnicy. Obaj podjęli trud odstonięcia i konserwacji polichromii w kościołach w Wierzbnie i Śmiczu, barokowego polichromowanego stropu w kamienicy rynkowej w Prudniku, a także kilku obiektów na terenie woj. zielonogórskiego. Odczyścił i konserwował malowidła w kaplicach kościołów Św. Wojciecha i Św. Elżbiety oraz w kopule budynku „Ossolineum” we Wrocławiu. Dzięki ogromnej wyobraźni i przy współpracy R. Bieleckiego podjął się współudziału w pracach konserwatorskich wystroju wnętrza jednego z największych obiektów zabytkowych Polski — zespołu klasztorowego w Lubiążu, a w nim m.in. konserwacji olejnego plafonu (o powierzchni ok. 300 m²), rozpiętego nad Salą Książęcą.

Wyteżona i intensywna praca związana z ratowaniem pomników kultury bynajmniej nie osłabiła twórczości malarskiej T. Romanowskiego. Do ostatnich chwil brał czynny udział w życiu artystycznym kraju, prezentując swe prace na 18 indywidualnych wystawach. Jego drogę artystyczną, ale najprawdopodobniej i credo życiowe, najlepiej scharakteryzował jeden z Jego nauczycieli — prof. M. Bylina, we wstępie do katalogu wystawy w Galerii TPSP w Warszawie w 1977 r.: „Romanowski, nie będąc nigdy obojętnym przechodniem, głęboko przeżywał i chłonał swój czas, potrafiąc jednak znaleźć własną osobowość i talent.”

Odszedł od nas bezpowrotnie kolega i przyjaciel, człowiek, któremu Ziemia Śląska winna jest wdzięczność za ogromny trud włożony w ratowanie jej bezcennych pomników kultury.

Józef Pilch

MGR INŻ. ZENON KROGULEC (1913—1977)

Wbrew mniemaniom o obojętności środowisk inżynierskich wobec tradycji techniki, postawa i działalność wielu inżynierów świadczy zgoła o czym innym: o szerokich zainteresowaniach przeszłością swego zawodu, o udziale w dokumentowaniu i popularyzowaniu jego dziejów oraz w ochronie zabytków. Są to na ogół inżynierowie wybitni, posiadający indywidualny dorobek techniczny i cieszący się autorytetem w środowisku.